

Efterdyningar

Dan ben Abraham

(Översättning och bearbetning av kap. 7, *Biblical Judaism*)

Efterdyningar

Vilka har konsekvenserna blivit för Kyrkan av att ha övergett de hebreiska rötterna till sin tro? Vi kan se att Jeshuas originalprogram inte var att de icke-judiska troende skulle lämna synagogorna och skilja sig från sina messianska judiska bröder. När aposteln Jakob presenterar sin syn vid det messianska mötet i Jerusalem föreslog han faktiskt att de skulle fortsätta att vara med i synagogan och att fortsätta att lära av Mose: ”Ty Mose har i tidigare släktled haft sina förkunnare i alla städer, då han föreläses i synagogorna varje sabbat” (Apg 15:21). Så småningom blev dock följden att de icke-judiska troende gick sin egen väg och glömde Jerusalem. Vilka resultat har blivit följden av detta?

Även om vissa tankar har dykt upp under mitt arbete, särskilt sådana som har att göra med en bättre förståelse av Jeshua, av judendomen och av apostlarna skulle jag vilja understryka ytterligare två av dessa tankar som jag tidigare nämnt. Jag syftar på förlusten av en rik biblisk kultur och på berövandet av Torahns underbara teologi.

1 Uppenbarad kultur

Vilken skillnad är det mellan Israels kultur och andra nationers? Israels kultur är en ”uppenbarad” kultur. Medan andra nationer har en kultur som skapats av människor med många fina aspekter som vi inte bör avvisa, så har dessa genomsyrats av värderingar, filosofier, seder och bruk som är av hedniskt ursprung. Dessa värderingar motsäger Skrifterna som vi har som norm för vår tro. Dessa nationers kulturer diskvalificerar dem från att tjäna som modeller för Kyrkan och för de kristna.

När det gäller Israel vill vi påpeka att det är en stor skillnad mellan Israels tro och nationernas tro. Israel har en tro som är helgad; inte på grund av israeliterna utan därför att israeliternas Gud under historiens gång har uppenbarat sig. Detta gör alltså Israels kultur unik och särskiljer den från alla andra jordens nationer.

När en student i modern historia analyserar exempelvis vad som hände med Napoleon vid Waterloo kommer han inte att lära sig mycket om Guds helighet, inte heller om hans allmakt eller hans rättvisa. Men när samma student konfronteras med vad som hände med Josua vid Jeriko eller senare vid Ai kommer han att få lära sig om Guds allmakt, hans helighet och hans rättvisa.

Om en nordamerikansk kristen firar den 4 juli, "the Labor Day" eller någon annan patriotisk helgdag är det mycket svårt för honom att utifrån dessa vackra festligheter hitta en profetisk utsaga om de slutliga händelser som kommer att äga rum i vår värld. Men då den kristne studerar Herrens högtider, som är uppenbarade och givna till Israel, precis som det står i Skriften, då kommer han att vara i en bättre ställning för att förstå de profetiska händelser som kommer att äga rum på vår planet.

Varför? Av det enkla skälet: det var inte israeliter eller judar som hittade på dessa högtider, det var Herren som gjorde det. De kom från Honom. De uppenbarades för våra fäder genom Mose och profeterna.

Den bibliska kulturen är en uppenbarad kultur, en profetisk kultur. Eftersom alla dessa högtider pekar på Messias är den bibliska kulturen messiansk till sin grundnatur. När Kyrkan skilde sig från Jerusalem och vände sin rygg mot Israel och övergav det äkta olivträdets rika sav blev det utan kultur. Man kände då behov av att skapa sig en egen kultur, därför att man inte kan leva utan en kultur, åtminstone måste man ha en i sin enklaste och mest rudimentära form.

"Kyrkans fäder" måste därför skapa sin egen stil, och detta ledde slutligen till den traditionella kristna kulturen. Denna kultur är dock inte en uppenbarad kultur, utan en mänsklig kultur, som i vissa fall har hedniskt ursprung. Denna kultur är inte kanonisk, den är hermeneutisk.¹

När reformatorerna försökte korrigera Kyrkan fullföljde de i själva verket inte sin uppgift, ty då de bröt sig loss från Rom återvände de inte fullt ut till Jerusalem. Det finns fortfarande mycket romerskt inflytande hos protestantismen och från dem som har sitt ursprung i den. Den evangeliska rörelsen som har sitt ursprung i reformationen kände också snart behov av att skaffa sig egna kristna subkulturer som utvecklades till protestantiska eller evangeliska samfund.

Följden blev att vi i dag kan tala om en "pingstkultur", en "baptistkultur", en "presbyteriansk kultur" etc. Detta var nödvändigt eftersom man inte kan leva utan en kultur. En kultur ger bland annat en identitet. Det är därför vi vant oss vid uttryck som "Jag är pingstvän", "metodist", "lutheran" eller "katolik".

Dessa subkulturer försökte på något sätt att fylla det kulturella vakuum som uppstod då Kyrkan skilde sig från sina hebreiska rötter. Den har berövat sig själv den bibliska kultur som uppenbarades för Israel och som tolkades i verkligt liv, ord och gärningar av Jeshua och apostlarna.

Bristen på kultur har inneburit en stor förlust för Kyrkan. Genom den bibliska kulturen som uppenbarats för Israel kunde man förutse försoningsplanen för Israel och för världen. Genom brist på denna kultur har Kyrkan blivit utan profetisk kompass. Utifrån sin egen kultur började man tolka profetiska händelser, som inte har någon eskatologisk betydelse om de inte tolkas utifrån ett hebreiskt perspektiv genom vilket dessa händelser ursprungligen ägde rum.

---

¹ Hermeneutisk = grundad på tolkning.

Genom att förlora den bibliska kulturen har Kyrkan också förlorat sitt profetiska ljus då det gäller världshändelserna och saknar därför förståelse för vad som händer i tiden och har ingen grund för sitt eskatologiska tänkande.

Om Kyrkan återvänder till sin ursprungliga plats och tar steg för att återvända till Jerusalem, och om den återupptäcker Guds kultur som den uppenbarades för Israel och som har bevarats i Bibeln, då kommer den att kunna konfrontera det nuvarande med tillförsikt och fasthet. Den kommer då inte att vilja lämna världen men kommer att bevaras från det onda liksom sina judiska bröder tills Messias kommer tillbaka. Det var just detta som Herren tänkte på då han sade: ”Jag ber inte att du skall ta dem ut ur världen utan att du skall bevara dem från det onda” (Joh 17:15).

Som vi kan se, så för varje gång som Kyrkan placerar sina tält längre bort från Israel, började den bibliska kulturens rikedom som är profetisk och messiansk att försvinna från Kyrkan, och detta var utan tvekan en stor förlust.

Biblisk judendom kallar Kyrkan tillbaka till sina hebreiska rötter, inte för sin frälsning, därför att frälsningen kommer genom tro på Messias, men för att den ska upptäcka det arv som de frälsta har, där det finns löften både för den nuvarande och för den tillkommande världen. Bland de löften som finns för det nuvarande är välsignelsen av en uppenbarad kultur som till sin natur är profetisk och messiansk. Genom den kommer de kristna att få leva med en rikare livsstil som är mer biblisk och med större eskatologisk betydelse.

2 Torahn

Övergivandet av de hebreiska rötterna har påverkat inte bara den kulturella identiteten och den profetiska orienteringen utan den har också påverkat trosläran i Torahn. Låt mig förklara ...

Bland de vanligaste misstagen i fråga om Torahns troslära är att Torah har blivit översatt med ”Lag”. På grund av detta tänker de troende på Torahn som något betungande, något som förslavar och som förbjuder ett liv i frihet, i synnerhet om man med frihet tror att det innebär att leva som man vill, utan restriktioner. I detta avsnitt kommer vi att undersöka dessa fakta för att upptäcka den bibliska sanningen omkring detta ämne.

2.1. Att förstå termen Torah

Det hebreiska ordet Torah kommer från roten ”*jarah*” som betyder att ”skjuta en pil mitt i prick” eller att ”träffa centrum på skottavlan”; det är en synonym för undervisning och instruktion. På hebreiska är ”*moreh*”, lärare, någon som undervisar så att ens liv blir framgångsrikt. Det är någon som överför den nödvändiga kunskapen så att man kan nå målet för sitt liv.

Om vi inte når målet hindrar vi Guds ursprungliga syfte med sina barn. I Mose Lag är faktiskt en av de vanligaste termerna för att definiera begreppet synd, ”*chatah*”, vilket betyder att inte ”skjuta mitt i prick”, att inte ”träffa målet”, med andra ord, att avvika från Guds avsikt.

I biblisk judendom associeras alltid termen Torah med begreppet av undervisning och instruktion så att vi kan bli framgångsrika män och kvinnor. Det är i denna mening som Herren lovar Josua att om han inte avvek från Herrens bud och instruktioner: ”Då skall du lyckas i det du företar dig, och då skall du ha framgång” (Jos 1:8).

Det är i denna mening som Paulus syftar på Torah; han gör det i en didaktisk funktion. Så här säger han: ”Hela Skriften är utandad av Gud och nyttig till undervisning ...” (2 Tim 3:16). Detta är ”Skrifternas” första funktion, att instruera, att undervisa. Därför är den korrekta betydelsen av Torah ”undervisning” eller ”instruktion” och aldrig ”Lag”.

2.2. Ursprunget till problemet

Det är flera saker vi måste komma ihåg när vi ska söka förklara orsakerna till varför termen Torah har blivit så negativ för många kristna. Som vi har sett så är ett av huvudskälen historiskt. Det blev senare teologiskt och ännu senare kulturellt.

Historiskt kan vi påminna oss om att det fanns en process av separation som ägde rum bland de troende som kom från icke-judarna i den politiska kontext där kristendomen började träda fram. Det är i denna tid som vi kan hitta intressanta fakta.

Vid slutet av perioden för det andra Templet, när de omvända icke-judiska ledarna från städerna i det romerska imperiet började skilja sig från sina judiska rötter, förlorades den rätta undervisningen och läran från Torah. I århundraden har kristendomen saknat Torahns begrepp och undervisning. Torahns läror, så som de förstods av profeterna och som Messias och apostlarna undervisade om, har många gånger varit felaktiga eller förvrängda.

Vi bör inte heller glömma att många kristna ledare bar med sig den anti-semitism som rådde under det första och andra århundradet och som genomsyrade de politiska relationerna mellan Rom och Jerusalem. I början av det andra århundradet då man sökte lösa problemen med de kejserliga förföljelserna, ledde kejsarnas antisemitism indirekt till att de troende icke-judarna sökte undvika att identifieras som jude. Detta fick konsekvenser för deras tro, och som resultat av detta förmörkades deras andliga ögon så att de inte kunde se vikten av att kvarhålla sin anknytning till den ursprungliga judiska tron. De tidiga kristna ledarna skilde sig slutligen från denna tro och utvecklade sin tro till vad som historiskt har blivit känt som kristendom.

För inte så länge sedan inbjöds jag till ett TV-program angående påskfirandet. En av frågorna som programledaren ställde till mig var: ”Varför finns det två slags påsk, en judisk och en kristen?” Är inte detta en intressant fråga? Som vi alla vet så firar det judiska folket påsk på ett bestämt datum och den katolska Kyrkan på ett annat. Resten av kristendomen, vare sig man är anglikansk, reformert eller evangelisk följer i katolska Kyrkans ledband och fortsätter att fira påsk så som det blev bestämt på kyrkomöte i Nicea, år 325. Dit hade omkring 300² icke-judiska biskopar inbjudits, men inga judiska blev inbjudna trots att det fanns sådana.

---

²[Tidiga historiker gör olika bedömningar om hur många biskopar som var närvarande, alltifrån 250 till 320. Athanasius säger 318. Wikiversity.org/wiki/council_of_Nicea_(325_AD.) Biskopar i detta fall var detsamma som församlingsföreståndare.]

Vid detta kristna möte i Nicea beslöt man att ändra datum för påskfirandet. Vad var skälet till detta? Om du minns vad vi tidigare sagt, så skrev kejsar Konstantin ett brev till alla kyrkor i det romerska imperiet, där han i en paragraf beskrev varför denna ändring av tiden för påskfirandet skulle genomföras. Låt oss se tillbaka på historiska fakta. Enligt vad Eusebius skriver i sin *Kyrkohistoria*, skrev kejsaren som den nye ledaren för den kristna Kyrkan:

”Det skulle vara förödande för oss om vi skulle iaktta denna heliga tradition genom att följa dessa orena och miserabla judar, som har befläckt sina händer med ett sådant horribelt brott och dessutom är de totalt blinda ... vi bör förkasta alla seder hos dessa människor ... så att vi inte har något gemensamt med dessa skurkaktiga judar ... vi ska inte dela något med dessa som har mördat vår Herre ... vi ska inget ha att göra med dessa lögnaktiga judar.”

Lägg märke till dessa uttryck: ”så att vi inte har något gemensamt med”, ”vi ska inte dela något”, ”vi ska inget ha att göra med dessa lögnaktiga judar”. När man nu vet att ”lögnaktig” här betyder någon som är illojal ... falsk ... avfällig eller otrogen, då kan du börja förstå allvaret i dessa ord. Även om det fanns undantag och kontroverser tvingade slutligen kejsar Konstantin, som den förste kejsaren, med all sin styrka, på dessa principer och traditioner i hela sitt imperium.

Följande generationer assimilerade dessa seder och traditioner som så kraftfullt påtvingats dem av Rom. Detta blev sedan normer för alla kristna under århundraden. Anglikaner, episkopaler, reformerta och evangelikaler har fått många traditioner från Rom som gjort att de rest sig som samfund och grupper inom den historiska kristenheten, fullständigt skilda från Israel och det äkta olivträdet.

Följden har blivit att den ursprungliga messianska tron förlorades, och i dag känner majoriteten av de kristna inte till sin tros judiska rötter, vilka skars av genom de så kallade ”kyrkofäderna”.

Det är på grund av denna verklighet som miljontals goda kristna har berövats sitt rika och underbara arv utan att de vet om det. De har blivit offer för en tradition som har sina rötter i den tid då dessa kyrkofäder beslöt att skilja sig från den ursprungliga messianska judendomen och från Israel och dess kultur, trots att det var därifrån deras tro och frälsning hade kommit.

I dag är det sällsynt att se kristna fira påsk på det ursprungliga sättet. De firar påsk enligt datum och traditioner fastställda av Rom utan att veta att Skrifterna redan har bestämt den rätta tiden för påskfirandet. Vad betyder då detta? Kanske inte så mycket då det gäller datum trots dess vikt av lydnad och lojalitet, utan framför allt vill jag i detta sammanhang understryka begreppet av ”andlig auktoritet”. Var har de kristna sin auktoritet? Är det påven i Rom eller är det de heliga Skrifterna?

På grund av dessa fakta analyserar de kristna ledarna det Nya testamentet och andra andliga skrifter utifrån ett grekiskt-romerskt perspektiv. Detta tillåter dem inte att ta tag i verkligheten och att se djupet av orden i Torahn så som det talades av Messias och apostlarna. De förstår inte hur Torahn låter en mångfald av tankar presenteras av de olika grupperna som existerade på Jeshuas tid.

Jeshua och apostlarna talade aldrig emot Torahn utan emot felaktiga tolkningar av den. När kristendomen, som inte kände till dessa fakta växte fram, tolkade de kristna Jeshuas uttalanden mot de felaktiga tolkningarna av Torahn, som olika samtida grupper inom den pluralistiska judendomen förde fram, som angrepp på själva Torahn.

De kristna såg inte att det fanns områden där det fanns en samstämmighet på olika områden mellan Jeshuas och andra samtida rabbiners tolkningar och hur Jeshua växelvis stödde de tolkningar av Torahn som överensstämde med hans egna.

Något hände när de så kallade ”kyrkofäderna” antog som ”officiell uppfattning” en del av Paulus starka uttalanden som var specifikt riktade mot missbruk och lagiska avvikelser från Torahn som hade ägt rum. Dessa paulinska deklamationer mot de felaktiga tolkningarna av Torahn började uppfattas och läras ut som om det var Paulus ställning gentemot Torahn.

Grundade på dessa missförstånd angående Torahn berövade kristendomen sig själv den rika sav som dryper från Torahn. I själva verket uppstod en massa felaktigheter och fördomar som till slut, med en slöja av kristen teologi, dolde det centrala i Torahns goda undervisning.

Alltsedan de kristna började se Torahn som Lag i stället för undervisning har resultatet blivit negativt, förslavande och förtryckande och har lett bort ifrån sanningen.

Det andra felet som kristendomens förespråkare gjorde när de reflekterade över Torahn var att man som norm övertog den rabbinska judendomens felaktiga tolkningar, vilka formade Torahn till ett lagiskt system för frälsning. Återigen berövades de kristna en korrekt förståelse av Torahn.

Som vi tidigare påpekat kan man inte förstå Jeshuas och apostlarnas undervisning och framför allt inte Paulus om man inte har kunskap om det första århundradets judendom, där Jeshua Messias verkade. Jeshuas och apostlarnas undervisning bekräftas av vad vi i dag vet om det Nya testamentet. Det kommer alltså att vara svårt att förstå Jeshua och apostlarna om vi är okunniga om deras kulturella, religiösa och politiska bakgrund.

När vi granskar denna period kommer vi att upptäcka den felaktiga uppfattning som fanns i stora delar av det första århundradets pluralistiska judendom. Den innebar ett förlitande på att man kunde bli rättfärdig genom att mekaniskt hålla buden och på så sätt samla poäng och få biljett till den kommande världen. Det var ofta detta som Jeshua konfronterade.

Eftersom så många tolkade Torahn på detta sätt byggdes ett system upp av läror som skulle garantera frälsningen. Resultatet var uppenbart. Lagiskhet som trossystem och livsstil avvek alltmer från själva kärnan i Torahn. När man studerar detta har kristna en tendens att bli förvirrade och jämför detta felaktiga trossystem med Torahn själv. Följden blev att i stället för att se vad Jeshua och apostlarna lärde om Torahn förväxlade man den med rabbinernas felaktiga tolkning och berövades på så sätt Torahns sanna tolkning som gavs av Jeshua och apostlarna.

Vad man bör förkasta är läran om frälsning genom gärningar men inte Torahn själv. Om vi noga ser på detta genom Jeshuas och apostlarnas ögon så ser vi en undervisning som

inte förslavar utan beskyddar och som lär människan hur hon ska leva inför Gud och få ett framgångsrikt liv.

Torahn gavs inte åt israeliterna för att de skulle bli frälsta genom att lagiskt hålla buden. De skulle i stället bli frälsta genom tro, något som Torahn framhåller. Sorgligt nog är det med teologin som med fysiken. Ett problem leder till ett annat och detta andra problem kan leda till katastrof. Då och då möter oss den sorgliga nyheten att ett flygplan störtat. Den mänskliga faktorn eller ett mekaniskt fel har lett till ett ännu större problem och det hela slutar med en krasch. Samma sak händer inom teologin. Ett fel i början kan leda till ett större problem senare, och längs vägen har många felaktigheter uppstått och allt slutar med en vilseledande lära.

Vi bör komma ihåg att en viktig faktor inom teologin är språket. Det grekiska språket hade bara ett ord ”*nomos*” som man vanligtvis använde för att uttrycka det judiskt-hebreiska begreppet av Torah. Det fanns inga svårigheter att förstå vad Torahn menade förutom för det grekiska tänkandet. Beroende på systemet med en kejsarlig regering, där man alltid såg ”*nomos*” som något fast och utan flexibilitet, som något man inte kan undkomma, något som binder, kunde man inte se på Torahn med en rätt förståelse.

Men i den tidens kulturella kontext måste romersk lag respekteras och erkännas som högsta auktoritet. När därför ”*nomos*” översattes till andra språk tog översättarna sin utgångspunkt i det grekiskt-romerska tänkandet och funderade aldrig på dess ursprungligt hebreiska betydelse. Genom att inte göra det sågs tanken på ”Guds lag” som något lagiskt och förtryckande och då den införlivades med kristen teologi blev följden den att ”Lagen” var något ont.

Torahn, som felaktigt översatts med ”Lag”, sågs aldrig från hebreisk utgångspunkt som något ont. Tvärtom, för det hebreiska tänkandet är Torahn en synonym för instruktion, och den är en inbjudan att lära känna den Allsmäktiges hemligheter.

Psalmisten uttrycker det på följande sätt: ”Lär mig dina stadgar. Lär mig förstå dina befällningars väg, så vill jag begrunda dina under” (Ps 119:26-27). Om vi ser på Torahn från ett hebreiskt perspektiv kommer vi till en helt annan slutsats än den vi nämnt tidigare. Vi börjar upptäcka det verkliga syftet till varför vår Fader gav oss Torahn.

2.3. Syftet med Torahn

Torahn är inte ett mål i sig själv utan snarare ett medel genom vilket vi kan nå ett mål. Torahn har alltså ett syfte. Om man inte känner till dess syfte utsätter man sig för risken att missbruka Torahn. Om vi använder ett redskap men är okunniga om vad det är avsett för kommer vi inte bara att missa dess veckliga ändamål men också att missbruka det.

Om en make inte tänker på vad hans hustru är ämnad för kan han missbruka henne. Mänsklighetens historia är till stora delar en beskrivning om mäns uppträdande, som visar att de ignorerat det verkliga syftet med människor och ting som de haft ansvar för. Samma sak gäller för Torahn. Den gavs för ett syfte, och om man inte tänker på det så används den många gånger felaktigt.

2.4. Vad Torahn inte gavs för

Enligt Skrifterna själva gavs inte Torahn till Israel så att de skulle kunna få frälsning genom att hålla dess bud. Torahn gavs inte för att frälsa utan snarare till dem som redan var frälsta. Om man faller i fällan att tro att man genom att hålla buden blir rättfärdig inför Gud förvränger man hans avsikt med Torahn. Gud gav oss aldrig Torahn för detta syfte.

Paulus är mycket tydlig då han påstår ”att ingen förklaras rättfärdig inför Gud genom lagen är uppenbart ...” (Gal 3:11). Varför? Av ett mycket enkelt skäl: Gud gav aldrig Torahn eller dess bud som ett medel för att bli frälst genom att lagiskt hålla buden. Om man använder Torahn som ett medel för frälsning missbrukar man den och avviker från det syfte Gud hade genom att ge oss Torahn.

2.5. Vad Torahn gavs för

Skrifterna själva avslöjar att Torahn är Guds instruktionsbok för sina barn så att de vet hur de ska kunna leva sina liv framgångsrikt. Genom Torahn lär vi oss hur vi ska kunna skilja mellan gott och ont, ljus och mörker. Därför är inte Torahns syfte frälsning utan instruktion. Låt oss se på Skrifternas vittnesbörd:

”Salig är den som inte följer de ogudaktigas råd och inte går på syndares väg eller sitter bland bespottare utan har sin glädje i HERRENS undervisning och begrundar hans ord dag och natt. Han är som ett träd planterat vid vattenbäckar vilket bär sin frukt i rätt tid och vars blad inte vissnar. Allt vad han gör lyckas väl” (Ps 1:1-3).

Josua får följande uppmaning av HERREN: ”Låt inte denna lagbok vara skild från din mun. Tänk på den både dag och natt, så att du håller fast vid och håller allt som är skrivet i den. Då skall du lyckas i det du företar dig, och då skall du ha framgång” (Jos 1:8).

När Paulus ger sin egen åsikt angående Torahn säger han: ”Alltså är lagen helig och budordet heligt, rätt och gott. Tänk på vad Paulus säger: ”Torahn är helig och budet är heligt, rätt och gott.”

Med dessa vittnesbörd från Skrifterna kan man fråga sig varifrån tanken kom att Torahn är något ont som förtrycker och förslavar.

Som vi förklarade i början är orsaken oftast historisk, som utvecklades till teologisk och som senare blev kulturell. Under det andra århundradet när de kristna skilde sig från det äkta olivträdet Israel som de tidigare inympats i öppnades dörren för oriktig undervisning angående Torahn. Denna undervisning stod främmande för den hebreiska tankevärlden, vilket resulterade i en mycket dålig slutsats; att Torahn var något ont.

Det finns ytterligare en faktor som skilde de kristna från den judiska tron. Den kände baptistiske historikern Marcos A. Ramos talar om denna period så här:

”Apologeter eller försvarare av kristendomen på denna tid försökte liksom Justinus Martyren och Athenagoras att intellektuellt försvara sin nya tro genom att

använda filosofiska argument och språkbruk som accepterades av Grekland och Rom. De sökte bevisa för sina samtida, inklusive regeringen att de inte var en judisk sekt eller en annan religion utan att de tillhörde den universella katolska kyrkan som absorberade andra kulturella element allteftersom den utvecklades.”

Även om det fanns undantag, som i fallet med Tatianos³ som under sin livstid kämpade frenetiskt mot all hedendom och som förkastade alla kompromisser mellan kristen tro och grekisk filosofi, så segrade de uppfattningar som män med samma uppfattning som Justinus Martyren hade haft. Han kom till slutsatsen att det fanns beröringspunkter mellan kristen tro och grekisk filosofi. Enligt hans åsikt var visheten som beskrivs hos Platon, Aristoteles och andra grekiska filosofer gudomlig och given av Gud liksom Torahn uppenbarades för Mose. Senare, med grund i Justinus uppfattning kom en av de andra så kallade ”kyrkofäderna”, Origenes, och sade att Herren hade gett dem den grekiska filosofin för att vinna grekerna precis som han gett Torahn till judarna för att vinna judarna.

Resultatet av denna undervisning blev att de kristna drevs mot den grekiska filosofin medan dörren till Torahn stängdes. Man lärde att Torahn var uteslutande för judarna och att nu var kristendomen inte längre en judisk sekt eller religion utan i stället den universella katolska Kyrkan som ”kunde absorbera andra kulturella element allteftersom den utvecklades”.

Från och med nu blev de kristna mer filosofiska än bibliska och man såg på Torahn som något främmande. Den blev nästan okänd för de troende av icke-judiskt ursprung. Detta banade väg för idéer och felaktiga uppfattningar om Torahn, vilka introducerades i den kristna tron till den grad att man i dag vanligtvis lär att ”Lagen” är ond, förslavande och förtryckande.

Sådana fakta förklarar varför kristna då de hör ett samtal om ”lagen” genast blir mycket defensiva. Sedan lämnar de samtalet utan att veta vad Bibeln lär om Torahn, Herrens instruktionsbok.

I varje fall så är Bibelns vittnesbörd mycket annorlunda. I psalm 19:8 står det skrivet: ”HERRENS undervisning är fullkomlig, den ger själen nytt liv.” På hebreiska är ordet för omvändelse ”shuv”, vilket betyder att ”återvända till ursprunget”, ”att upprättas till det ursprungliga syftet”, och till och med att befrias från en situation där man håller på att gå förlorad eller vara farligt långt från tron.

Med andra ord, utan Guds Torah finns det ingen omvändelse för själen; det finns ingen väg tillbaka till Guds ursprungliga program. Torahn visar på hur långt man gått vilse och också hur man kan återvända hem igen.

När vi tänker på djupet och heligheten av Torahns syfte, är det då konstigt om djävulen vid många tillfällen har försökt att ta bort Torahn från människors sinnen?

Vad tror du att fiendens syfte har varit då han så energiskt har låtit negativa tankar om Torahn få breda ut sig? Varför blir de flesta troende rädda och förnekar behovet av

---

³ [Tatianos var en assyrisk teolog från senare hälften av 2:a århundradet, Svensk Uppslagsbok, 1955.]

historisk forskning för att granska Torahn teologiskt och kulturellt då de hör ordet ”lag” eller Guds Torah?

Djävulen vet att när man predikar Herrens Ord för människor, kommer deras synder i dagen och omvändelse blir då möjlig. Men om Guds sanning inte predikas för människor, hur ska de då kunna omvända sig om de inte vet vad som är ont eller gott?

Paulus säger att där det inte finns lag finns det inte heller synd. Om man tar bort Guds lag kan synden ligga gömd. Men om man lyfter upp Torahn blir synden genast synlig. Ljuset kommer från Torahn och exponerar synden. Den får människor att lämna synden och att vända sig till Gud för att få barmhärtighet.

Detta är just ett av Guds syften när han gav oss sina bud. Vi behöver se inte bara hur förfärlig synden är så att vi kan vända oss bort ifrån den, utan också inse att om inte Gud griper in i våra liv kan vi inte befrias från synd. Torahn tjänar här som en guide som visar oss vilken väg vi ska följa för att segra över synden. Och vilken är då denna väg? Torahn ger oss svaret att vägen är Messias. Paulus säger: ”Ty Kristus [Messias] är lagens slut, till rättfärdighet för var och en som tror (Rom 10:4).

Som vi vet så översattes ordet ”slut” från det grekiska ordet ”telos” som inte bara betyder ”slut” eller ”stopp” utan också ”mål” eller ”syfte”. Vad Paulus säger är att Torahns syfte är att visa oss Messias genom vilken vi har möjlighet att nå den rättfärdighet som Torahn utlovar till alla dem som tror.

Torahn gavs inte som ett medel för frälsning utan snarare för att visa oss vägen till frälsning som det står skrivet i Torahn: ”Men den rättfärdige skall leva genom sin tro” (Hab 2:4).

Om man tar bort Torahn tar man också bort alla möjligheter att visa människor på frälsningens upphovsman och på tron. Hur kan vi veta att Jeshua är den verkliga Messias och inte en inkräktare? Utan Torahn kan vi inte veta det. Utan Torahn skulle man aldrig kunna förstå att Jeshuas anspråk på att vara Messias var autentiska. Om man tar bort Torahn tar man också bort Messias.

Så varför behöver vi då Torahn? Jag har nämnt tre huvudskäl:

För det första, för att visa vägen till ett framgångsrikt liv för den som Herren har återlöst. *För det andra*, för att visa på synden så att människor ska kunna inse hur förfärliga deras synder är och hur långt borta från Gud de är. *För det tredje*, för att visa vägen som leder till frälsning som man får genom tro på Messias verk.

Jag har bara nämnt några få skäl för att vi ska ha någon uppfattning om hur viktiga dessa fakta är för oss som lever i det nya förbundet, och för att vi ska kunna förstå detta förbunds natur ännu bättre.

2.6. Nya förbundet och Torahn

Kom ihåg att enligt Jeremia 31:31-33 är en av åtgärderna i det nya förbundet att lägga Torahn i vårt inre och i våra hjärtan. Om nu Torahn är så dålig som många påstår, varför skulle då Gud vilja lägga något dåligt och ont i våra hjärtan?

Om man förkastar Guds Lag förkastar man också det nya förbundet. I Jeremia 31:33 står det skrivet: ”Nej, detta är det förbund som jag efter denna tid skall sluta med Israels hus, säger Herren: 'Jag skall lägga min lag i deras inre och skriva den i deras hjärtan. Jag skall vara deras Gud och de skall vara mitt folk.'”

När vår Herre lyfte försoningens bägare den kväll han arresterades aktiverade han löftet som säger: ”Denna bägare är det nya förbundet i mitt blod ...” (1 Kor 11:25).

Som vi vet så betyder ”*Nya testamentet*” det ”*Nya förbundet*” så som Jeremia profeterade.

Om vi därför börjar med Herrens offer på Golgata, så har det Nya förbundet börjat verka och en av dess åtgärder är just att lägga Torahn i vårt inre och att skriva den på våra hjärtan. När man förkastar detta löfte förkastar man också det Nya förbundet. Varje gång en kristen dricker Herrens bägare bekräftar han att det Nya förbundet är verksamt genom Messias blod. Av det följer att han också bekräftar att Torahn är giltig och tillsammans med den heliges Ande ger denna stora rikedom till löftets barn.

2.7. Torahn och tron

Vi har talat om de underbara tillgångar i det Nya förbundet som har att göra med Guds Lag. Vi talar om Torahn, som lagts i vårt inre och i våra hjärtan såsom profeten Jeremia hade talat om.

Vi har också talat om den heliges Ande som har utgjutits i våra liv, inte bara som tillfälliga förnimmelser utan som något som ständigt flödar. Till alla dem som blivit försonade genom Messias blod har alltså Torahn och den heliges Ande getts som delar av det som ryms inom det Nya förbundet.

Ett av de största felen som uppstått på grund av en felaktig teologi angående Torahn är att tro, att tron inte har något att göra med buden och att de som blivit frälsta av tro inte har några bud att hålla. Man tror alltså att tro och lag är varandras motsatser.

Eftersom frälsningen sker genom tro och eftersom det felaktigt har lärts att Lagen inte har något att göra med tron har det sagts till de kristna: ”Var försiktig med Lagen, kom inte nära den, den är farlig, den kommer att dra dig bort från tron, den gör dig lagisk.”

Denna neurotiska undervisning har varit så farlig att då man citerar Paulus tar man hans uttalanden ur sitt sammanhang och säger: ”Men lagen säger inte 'av tro', utan den som håller dessa bud skall leva genom dem” (Gal 3:12).

Vad säger egentligen Paulus här? Låt oss läsa vers tio noggrant: ”Men alla som håller sig till laggärningar är under förbannelse.” Lagg märke till att Torahn inte är en förbannelse. Lagen (som är en felaktig översättning av Torah) är inte en förbannelse. Vad är då förbannelsen för något? Det är då man tror att Lagens bud ger frälsning.

Vad betyder då att ”hålla sig till laggärningar”? Det betyder att man tror att genom att hålla Herrens bud, på en nivå av fullkomlighet kan man försäkra sig om en plats i himmelriket. På Jeshuas tid fanns i judendomen en tro att man genom att hålla buden

kunde få en plats i den eviga världen, utan att inse att förtröstan på Guds nåd genom ett ångerfullt och ödmjukt hjärta var det som krävdes.

Låt oss nu se på vers 11: ”Att ingen förklaras rättfärdig inför Gud genom lagen är uppenbart, eftersom 'den rättfärdige skall leva av tro'” (Gal 3:11). Vad betyder att ”ingen blir rättfärdig genom lagen”? Vad är det som Paulus kallar lag i den här versen? Om vi ser på sammanhanget förstår vi att Paulus använder ordet ”lag” i betydelsen av ett ”lagiskt system” som han tidigare talat om.

Frasen ”ingen förklaras rättfärdig inför Gud genom lagen”, betyder att den som utan ånger och bekännelse av synd och utan tro skulle kunna få evigt liv med Gud misstar sig grundligt. Varför? Därför att Torahn vill ha tro och inte gärningar för att få frälsning.

Sedan citerar Paulus Habackuk 2:4 som säger: ”Men den rättfärdige skall leva genom sin tro.” Tänk på följande: Hur kan en person som redan är ”rättfärdig” leva genom sin tro? I judendomen betyder inte ”rättfärdig” en frälst eller fullkomlig person. Rättfärdig är en from jude som håller Herrens bud. Så en from jude måste också inse att då han försöker hålla buden utan tro kränker han Torahn, ty Torahn vill först ha tro, sedan gärningar.

Låt oss nu se på Galaterbrevet 3:12: ”Men lagen säger inte: 'av tro', utan den som håller dessa bud skall leva genom dem.” Vad betyder detta? Vi får inte glömma att i judendomen syftar ”lag” inte bara på Torahn utan också på tolkningar av Torahn. Alla dessa tolkningar är kända under namnet ”muntliga traditioner” vilka också kallades Torah.

En av den muntliga lagens traditioner lärde att om man håller buden, även om man bara gör det mekaniskt, utan tro, skulle Gud vara förpliktigad att släppa in en sådan i himmelriket.

På Jeshuas tid var en del av fariseerna så stolta över sitt sätt att tolka Torahn att de fick många att konvertera, så att de kunde lära dem sitt sätt att tolka Torahn. De lärde ut sin lagiska tolkning som inte krävde tro. Till dessa sade Jeshua: ”Ve er, skriftlärda och fariseer, ni hycklare! Ni far omkring över land och hav för att göra någon till en proselyt, och när han har blivit det, gör ni honom till ett Gehennas barn, dubbelt värre än ni själva.”

Låt oss utifrån detta perspektiv återigen se på vad Paulus sade. ”Lagen är inte av tro” utan ”den som håller dessa bud skall leva genom dem”. Vad betyder detta? De lagiska tolkningarna av lagen som behandlas som om de vore Torah, det är inte tro. Och eftersom det inte är av tro, är den inte gällande, därför att Torahn själv vill ha tro för frälsningen, gärningar vid sidan av tron är inte gällande.

Vad betyder då budet ”den som håller dessa bud skall leva genom dem”? Det betyder inte att om man håller buden kan man få frälsning och evigt liv utan visar snarare på vikten av att sedan man blivit frälst genom tro ska man ha en livsstil som ärar Herren.

De frågor som har med Torahn och Lagen att göra måste analyseras med kunskap om det första århundradets judendom. Kristendomen kunde inte skilja mellan förvrängda

tolkningar av Torahn och själva Torahn. Då man förkastade tolkningarna förkastade man också Torahn.

Som en konsekvens av detta står kristendomen med en tro som är skild från Torahn, vilket fått förödande resultat. Då Torahn nu var borta gjorde man sig en egen "torah" och sina egna "bud".

Låt oss ta en titt på alla kyrkomöten, alla trosförklaringar, alla stadgar som finns inom kristenhetens alla samfund. Det är intressant att se att de flesta samfund som förkastar Torahn har inom sina organisationer reglementen och trossatser som faktiskt är fler än de lagar som gavs av Mose. Varför har de fler lagar än Mose? Därför att man inte kan leva utan regler och uppförandekoder och det är omöjligt att leva utan instruktioner. Om man försöker, lever man farligt. Det är omöjligt för det personliga livet. Hem, skolor och institutioner kan inte vara utan någon slags lag. Alla städer, stater och länder måste ha regler. Det måste finnas trafikregler, regler för det sociala samlivet och i internationella kontakter regeringar emellan.

Om man tar bort Guds lagar måste man skaffa sig egna regler. Detta är något som människor älskar att göra ... det är ett sätt att försöka likna Gud.

Varför är det så att New Age-rörelsen och humanismen här i Amerika motsätter sig att Bibeln läses i skolorna eller att de Tio buden lärs ut? Därför att om man tar bort Guds lagar måste man införa nya regler. På samma sätt är det när kyrkorna förkastar Torahn. Man ser då nödvändigheten av att etablera sina egna regler eftersom man klarar sig inte utan regler som skydd för sin frihet och sitt privatliv och mot andras intrång och intolerans.

Tänk dig in i om det inte skulle finnas lagar som hindrade att andra kunde tränga sig in hemma hos dig utan ditt samtycke. Vad skulle då hända? Du ringer polisen och inkräktaren kommer att arresteras. Om det inte finns några lagar har du inte något slags skydd.

På samma sätt verkar Guds Torah. I denna Torah finns bud men de är inte avsedda att rädda dig genom att du håller dem. Det är inte Torahns syfte. Torahn har som sitt syfte att visa dig hur du ska bli frälst och det sker genom tro. Och när du sedan blivit frälst undervisar Torahn dig om hur du ska leva framgångsrikt och på ett sätt som behagar Gud.

Den lära som nu säger att Lagen (Torahn) inte har något med tron att göra och som är motsatt tron är inte biblisk. Denna lära beror på misstolkningar av Paulus ord när han skriver om hur man misstolkar lagen.

Många teologer har lärt att Torahn står i motsats till tron och att tron är skild från Torahn. Denna slags undervisning är inte bara emot vad Bibeln lär utan dessutom mycket farlig. Vad är det som är så farligt? Så här säger man: "Närhet till Torahn kommer att skilja dig från tron ... fly därför från den ... vi är frälsta av tro och har inte något att göra med lagen."

Detta tänkesätt har hindrat många troende från att ta del av Torahns rikedom. Sådan lära är falsk. Jeshua avvek aldrig från Torahn men gick till rätta med dess felaktiga

tolkningar. Paulus avvek inte från Torahn men han förkastade alla förvrängningar och korrigerade dem.

I Matt 23:23 står det skrivet: ”Ve er, skriftlärda och fariseer, ni hycklare! Ni ger tionde av mynta, dill och kummin men försummar det som är viktigast i lagen: rätten barmhärtigheten och troheten.”

Det problem Jeshua ser har inte att göra med Torahns bud om tiondet, utan snarare att man gör tiondet som en väg till frälsning genom meriter. Om nu Torahn inte hade något att göra med tro, varför säger då Jeshua att det viktigaste i Torahn är rätten, barmhärtigheten och troheten?

Vem har rätt? De teologer som säger att tron inte har något att göra med Lagen eller Jeshua som säger precis det motsatta? Om nu Jeshua säger att det viktigaste i Lagen är tron måste man ställa frågan: ”Talar Torahn om tro?” Jeshua säger att den finns där.

Om nu Jeshua säger att tron finns i Torahn, varför går då teologer emot hans undervisning? Vem ska vi lyssna till? Om vi närmar oss Torahn objektivt finner vi att tron bör finnas före lydnaden för att vi ska få rättfärdighet från Gud. Torahn lär att all lydnad som inte är grundad på tro gäller inte som frälsningsväg inför Gud. Han gav oss aldrig sina bud för att vi skulle hålla dem lagiskt utan tro. Torahn lovar oss rättfärdiggörelse inför Gud bara om tron finns med. Om tron inte är närvarande kommer vi inte att bli rättfärdiggjorda. I stället kommer Torahn att ”döma och förgöra oss”.

Om man därför närmar sig Guds bud utan tro kommer dessa bud att ”döma” oss eftersom vi är syndare och ingen syndare kan bli frälst genom att hålla buden. Den enda väg till frälsning som vi har är den som beskrivs i Torahn som säger att ”den rättfärdige skall leva av tro”. Gud kräver tro.

I Johannes 6:29 säger Jeshua: ”Detta är Guds gärning, att ni tror på den han har sänt.” Så vad är då Guds verk? Och vilket är det bud som troende bör uppfylla? Det är att ”tro på den han har sänt”. Naturligtvis talar Torahn om tro!

2.8. Abraham som exempel

I Romarbrevet står det skrivet: ”Ty vad säger Skriften? Abraham trodde Gud och det räknades honom till rättfärdighet.” Hur blev Abraham rättfärdiggjord? Var det genom goda gärningar?” Absolut inte. Det var genom tro. Håller vi med Paulus om att Abraham blev rättfärdiggjord genom tro och inte genom gärningar? Höll Abraham som nu var frälst Herrens bud? Älskade han Herrens bud? I Första Moseboken 26:5 står det skrivet: ”... Abraham lyssnade till min röst och tog vara på det jag förordnat: mina befallningar, föreskrifter och lagar.”

Här finner vi några underbara saker om Abraham. För det första lyssnade han till Herrens röst. För det andra tog han vara på det Herren förordnat. För det tredje höll han Herrens befallningar. För det fjärde höll han Herrens föreskrifter. För det femte höll han Herrens lagar.

Finns det någon tvekan om detta? Vad förväntas nu av oss? Svaret finns i Romarbrevet 4:11-12 där det står skrivet: ”Han tog emot omskärelsens tecken som bekräftelse på

rättfärdigheten genom tron, och den ägde han redan som oomskuren. Så skulle han vara fader till alla oomskurna som tror, och så skulle rättfärdighet tillräknas dem. Han skulle även vara fader till omskurna, till sådana som inte endast hör till de omskurna utan också vandrar i spåren av den tro som vår fader Abraham hade som oomskuren.”

Vi ser att texten talar till oss om dem som ”vandrar i spåren av den tro som vår fader Abraham hade”. Som vi tidigare sett så är spåren av tro att höra Guds röst, att ta vara på det Herren förordnat och att hålla Herrens befallningar, föreskrifter och lagar. Följer vi i Abrahams fotspår eller inte?

Dessa som lär att vi inte längre behöver hålla vad Herren förordnat, hans befallningar, föreskrifter och lagar, lär de oss att vandra i Abrahams fotspår? Tänk på följande: Om Abraham blev rättfärdiggjord av tro och också höll Herrens bud utan problem, varför kan inte vi göra som han gjorde? Den lära som säger att Torahn inte har något att göra med tron, och att de två står i motsats till varandra, är inte riktig och stämmer inte överens med vittnesbördet i Guds ord. Skrifterna talar inte bara om Abraham utan också om alla de heliga i det första förbundet (Gamla testamentet) som blev frälsta av tro och som kunde hålla Herrens bud på ett riktigt sätt.

I Hebreerbrevet 11:1-35 har vi en lång lista som går från Abel till Samuel och de andra profeterna. Se på namnen som finns på listan: Abel, Enok, Noa, Abraham, Sara, Jakob, Josef, Mose, Rahab, Gideon, Barak, Samson, David, Samuel och resten av profeterna. Dessutom berättas det för oss om tre troshandlingar: firandet av påsken var en troshandling, vandringen genom Röda havet var en troshandling och händelserna kring Jeriko murars fall var en troshandling.

Tänk nu på Abel: Var han frälst? Var Enok frälst? Och Noa, Abraham och resten av vittnena som nämns i listan? Ja, de var alla frälsta. Hur blev de frälsta? Genom Lagen? Nej, det var av tro. Höll de Herrens bud? Naturligtvis gjorde de det!

Varför är det då så vanligt att man lär att buden står i motsats till och är fiender till tron? Som vi redan sett är det på grund av felaktiga tolkningar. Detta skedde först genom de så kallade ”kyrkofäderna” och senare de romerska biskoparna som skilde de troende från trons judiska rötter med följderna att de sorgligt nog skildes från Torahn själv.

En sådan separation från det äkta olivträdet har berövat många kristna ett rikt arv. Därför är återgång till rötterna nödvändig. En återgång till fädernas fotspår som vår fader Abraham har lämnat efter sig är ett måste. En återgång till det äkta olivträdet rötter för att verkligen förstå Jeshuas och apostlarnas undervisning. Det måste bli så som profeten Jeremia säger: ”... fråga efter de urgamla stigarna. Fråga efter den goda vägen och vandra på den så skall ni få ro för era själar” (Jer 6:16). Om vi söker efter de gamla vägarna kommer vi att hitta fotspåren av män med stor tro, som Abraham, Isak, Jakob, Mose, Josua, Samuel, Jesaja, Jeremia, Daniel, Esra, Sakarja, Malaki, Petrus och Paulus. Därför är den gamla stigen den rätta stigen eftersom Guds ord lär oss att det är så. Denna stig leder till ett arv som du som medborgare i Israel och som israelit i det Nya förbundet har rätt att få del av.

2.9. Torahn och löftena

Vad är det för ett arv vi talar om? Detta är vårt arv: Guds löften som vi finner i Torahns befallningar, föreskrifter, instruktioner och lagar. När man tror på vad Torahn säger, kommer Gud att ta av det som ligger gömt i buden och avslöja det i våra liv och tillämpa det i våra specifika omständigheter genom den heliges Ande. Detta får till följd ett under inom oss som möter våra behov.

Djävulen vet mycket väl vad som kommer att hända om man återvänder till Torahn. Han vet vad som kommer att hända om man tar beslutet att återvända till Herrens bud, inte för att man ska bli frälst utan därför att man är frälst. Djävulen känner också till de välsignelser man kommer att få om man återvänder till Torahn. I Guds ord bor Guds kraft! Vad Gud säger är kraft. I Psalm 33:6 står det skrivet: ”Himlen är skapad genom HERRENS ord, alla dess härskaror genom hans muns ande.”

Vi vet att ”ordet” är Torahn och Herrens ”ande”, Ruach Hakodesh är den heliges Ande. Bibeln förklarar alltså att när Torahn och Anden kommer tillsammans uppenbaras hela Guds skapande kraft.

I det Nya testamentet har Herren lovat att ge oss Sin Ande och att lägga Sin Torah i vårt inre. Varför? För att ge oss tillträde till Sin skapande kraft. Så allt är möjligt för oss genom Messias.

I Romarbrevet 10:17 deklarerar Paulus: ”Alltså kommer tron av predikan och predikan i kraft av Kristi [Messias] ord.

Enligt Paulus så kommer vår tro att vara lika stark som styrkan av det ord vi lyssnar till. Om man därför lyssnar till svaga ord, kommer vår tro att bli svag. Men om vi lyssnar till goda ord kommer vår tro att lyftas upp.

Biblisk judendom är en kallelse till Kyrkan att återvända till Torahn och att tolka den på ett rätt sätt såsom Messias tolkade den för oss. Om Kyrkan gör detta finns det en underbar väckelse framför oss.

Översättning och bearbetning: Eivor Alpsten

